

Diplomant: Bc. Tereza Beková

Název diplomové práce: Building Southern Identity through Reading: The Role of the Works of Southern Writers in Promoting Specific Cultural Values

Vedoucí práce: PhDr. Richard Olehla, Ph.D.

Oponent: PhDr. Jiří Hanuš

Posudek vedoucího práce

Diplomová práce Bc. Terezy Bekové se zabývá vztahem literatury amerického Jihu a společensko-kulturních reálií tohoto regionu. Autorka tento vztah pojmenovává prostřednictvím pěti zvolených děl jižanských autorů, které analyzuje prizmatem rysů typických pro tento americký region, jež definovala v teoretickém úvodu této práce. Oproti finální verzi tezí diplomové práce se tento text nezabývá jižanskou literaturou posledních třiceti let. Práce jinak rozsahem i obsahem vyhovuje nárokům kladeným na práce tohoto druhu na FSV UK a obsahuje veškeré náležitosti, které taková práce má mít, včetně povinného prohlášení o tom, že práce byla zpracována samostatně, obsahu, poznámkového aparátu, citačního aparátu a seznamu použité literatury, v níž nicméně mnoho primárních děl - resp. všechna analyzovaná - je řazeno pod sekundární zdroje (je také zvykem, že primární zdroje jsou zmiňovány na prvním místě a ne na konci výčtu).

Je třeba podotknout, že vznik a vedení této práce nebylo standardní: diplomantka během roku 2015 o svých plánech a úvahách týkajících se koncepce práce i samotného textu nekomunikovala a zdá se, že dlouho nebyla rozhodnuta, zdali práci odevzdá v daném termínu. Několik kapitol poslal k náhledu až během dubna 2016, takže možnost úprav a zapracování případných připomínek byla opravdu velmi omezená.

Avšak k samotnému textu. Největší klady této práce spatřuji v základní myšlence, s níž text vznikl. Literatura je odrazem myšlení společnosti a základním projevem její kultury, a v případě amerického Jihu toto platí dvojnásob. Jižanská literatura se v období po válce Severu proti Jihu stala jednou z mála cest, jak pojmenovávat přetrvávající kulturní a sociodemografické odlišnosti tohoto regionu. Snaha o definici kulturních, sociálních a historických rozdílů mezi Jihem a zbytkem USA prostřednictvím literárních děl mi přijde prospěšnější než klasický metodologický přístup amerických studií. Oceňuji také analýzu vybraných literárních děl, pro niž však autorka nepoužila klasickou metodu analýzy textu; tento přístup by ji zavedl spíše na pole literárněvědné či literárněhistorické. Namísto toho se u každého z děl soustředila na pojmenování jednotlivých rysů kultury amerického Jihu tak, jak si je definovala v historickoteoretickém úvodu. Tyto rysy jsou: myšlení minulosti (reflection of the past), ideál jižanského gentlemana (chivalry), rodina (family) a rasová otázka (race). Výsledkem je práce kulturněhistorického charakteru, která pojmenovává jednotlivé rysy a podpírá je citacemi a myšlenkami z jednotlivých děl.

Oceňuji také zdařilý historický a teoretický úvod do problematiky (kapitoly 1 a 2), především postřeh o pokřiveném veřejném obrazu předválečného amerického Jihu, jemuž měly

dominovat obrovské plantáže se stovkami otroků, zatímco ve skutečnosti většina jižanských farmářů měla jen pár akrů pole a jen několik otroků, pokud vůbec nějaké (srov. s. 6). Diplomantka zároveň správně upozorňuje na to, že tento veřejný obraz byl konstruován zvenčí, prostřednictvím vydavatelských domů na Severovýchodě USA.

Na práci je bohužel také vidět nedostatek času, za nějž vznikala. Diplomantka například nezmiňuje, jakou metodou dospěla k výběru právě těch děl, která se rozhodla v práci analyzovat. Přitom například u Marka Twaina se přímo vnucuje otázka, proč nebyl spíše použit román *Dobrodružství Huckleberryho Finna* (i v návaznosti na *předchozí Dobrodružství Toma Saywera*), o němž sama diplomantka píše jako o jediné důležité knize v období 1865 až 1920 (srov. s. 23)? Stejně platí u výběru díla Williama Faulknera, bezesporu nejznámějšího jižanského autora a nositele Nobelovy ceny za literaturu. *Absolone, Absolone!* je skvělé dílo, ale proč se pro něj diplomantka rozhodla? Třeba román *Světlo v srpnu* by jí pomohl směřovat faulknerovskou kapitolu spíše k rasové a agrární otázce; *Hluk a vřava* zase směrem k analýze (dys)funkce jižanské rodiny a konceptu jižanského gentlemana. Nezpochybňuji zde metodu výběru ani výběr samotný, v práci mi nicméně chybí jeho vysvětlení. Toto by tedy mohlo být předmětem diskuze nad obhajobou diplomové práce.

Další moje výtky směřuje k metodě, s níž diplomantka pojala pět kapitol obsahujících analýzu jednotlivých děl. Každá kapitola obsahuje rozbor všech čtyř diskutovaných rysů, přičemž text je občas až příliš stručný (např. kapitola 6.2.3., případně kapitoly 7.2.1. a 7.2.3.). Zde bych diplomantce (pokud by konzultace nad textem probíhaly standardním způsobem) doporučil dvě možnosti. Buď se mohla soustředit vždy pouze na jeden z uvedených rysů (výběr děl by takový přístup umožňoval: Faulkner a myšlení minulosti, Weltyová a O'Connorová a pojetí komunity a rodiny, Percy a koncept jižanského gentlemana), nebo – a to bych byl považoval za ještě produktivnější přístup – se mohla rovnou soustředit na jednotlivé rysy a dokládat závěry vlastní i vyplývající ze sekundárních zdrojů přímo příklady analýzy textu jednotlivých literárních děl. Jinými slovy: tematický rozsah práce by zůstal stejný, změnil by se pouze obsah příslušných kapitol.

Moje další výtky jsou již spíše náměty do diskuze nad samotnou obhajobou. V kontextu specifik kultury amerického Jihu se často zmiňuje také téma tzv. bílého odpadu (white trash), o němž nicméně diplomantka v práci nepojednává, pouze jej nepřímo zmiňuje v kapitole 5.2.3. Jakou úlohu podle diplomantky tento rys hraje u jižanských autorů (např. u Flannery O'Connorové) a dokázala by v analyzovaných dílech najít materiál vhodný k analýze? Co dnešní stav v jižanské literatuře, zvláště s přihlédnutím k poněkud provokativnímu názvu kapitoly 7? Lze vypozařovat nějaký posun, rozdíl mezi klasickými díly a díly současných prozaiků?

Celkově lze však práci Terezy Bekové označit za kvalitní příspěvek do diskuze nad hodnotami kultury amerického Jihu. S ohledem na výše zmíněné práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji stupněm **velmi dobře**.

13. 6. 2016

Richard Olehla